

AVLIVING AV GRIS PÅ GÅRDEN

Loven om dyrevelferd og forskrift om hold av svin stiller krav til oss om å avlive dyr dersom det å leve videre fører til unødig lidelse for dyret. Loven stiller videre krav om bedøvelse før avliving, samt krav til kompetanse hos den som benytter bedøvings- og avlivingsutstyr.

Eksempler på sykdommer/lidelser hvor dyret må avlives

- Beinbrudd
- Alvorlige leddbetennelser
- Alvorlige haltheter uten bedring etter rimelig tid
- Dyr som ikke kan reise seg
- Børframfall
- Purker som ikke får ut unger ved fødsel
- Alvorlige bogsår

**Alle griser med
uhelbredelige lidelser
skal avlives så raskt
som mulig**

Avlivingsmetoder

Smågris

Smågris kan avlives med kraftig slag mot grisens bakhode, f.eks. med hammer eller mot betongkant. Avblødning anbefales.

Større smågris, slaktegris, purker og råner

Bedøving med boltepistol og påfølgende avblødning anbefales. Det er viktig å bruke riktig ladning, tilpasset dyrets størrelse. Griser får kraftige kramper ved bruk av boltepistol. Det er derfor viktig å stikke raskt og korrekt. Opplæring anbefales på det sterkeste for å unngå farlige situasjoner. Alternativt til boltepistol kan man benytte skytevåpen med fritt prosjektil.

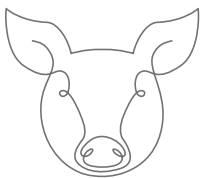
Bruk av boltepistol

Valg av våpen og ammunisjon

Det er mange ulike våpen i bruk. Det er viktig at våpen og kruttladung er tilpasset dyrets størrelse. Utvokste purker og råner har en kraftig forbeiningskam i midtlinjen. Det er derfor nødvendig å bruke kraftigere ammunisjon og våpen enn til slaktegris og ku. Dersom man har både purker og slaktegris bør man velge et våpen som kan benyttes for begge dyrekategorier.

Tabellen under viser de vanligste typene boltepistoler.

Dyrekategori	Våpen	Ammunisjon
Slaktegris	Cash special kaliber 22	Cash 22 grønn
	Cash magnum kaliber 22	Cash 22 grønn
	Schermer KS eller KR	Schermer cal 6.8/15 No 3 gul
	Blitz	Blitz gul 9 mm
Purker og råner	Cash magnum kaliber 22	Cash 22 rød eller sort
	Schermer KS eller KR	Schermer cal 6.8/15 No 4 blå
	Blitz	Blitz gul 9 mm Blitz rød 9 mm
Alle	“CASH” Dispatch kit / Euthanizer kit	Utskiftbar bolt

Fiksering av dyret

Sett på trynetom for å sikre at grisen holder hodet i ro. Når trynetommen strammes til rundt overkjeven/bak hjørnetennene, vil dyret rygge unna og boltepistolen kan lettere plasseres på rett sted.

Korrekt treffpunkt på gris avhenger av størrelsen på dyret.

	Kategori	Treffpunkt
	Slaktegris	Midt i pannen, ca 2,5 cm over en linje mellom øynene.
	Råner	1 cm fra midtlinjen og ca 5 cm over en linje mellom øynene.
	Purker	Vurderes etter alder og størrelse: Ungpurker nesten som slaktegris, gamle purker som råner.

Plassering av våpenet

På gris skal våpenet holdes i en litt spissere eller 'flatere' vinkel enn 90 grader. Det er viktig å ha god kontakt med dyrets hode.

Avblødning

Dyrene skal alltid stikkes etter bedøvingen.

Dette innebærer å skjære over de store blodårene i halsen (halsstikking) eller ved hjertet (bryststikking).

Siden grisen kan få kraftige krampes etter skuddet må stikkingen skje så raskt som mulig av hensyn til egen sikkerhet.

Stikksted: En tveegget kniv stikkes inn i midtlinjen ved fordybningen rett foran brystbeinet. Bruk lett trykk oppover og innover mot hjertet. Stikksåret skal ha en åpning på ca. fire fingerbredder.

Bruk av skytevåpen med fritt prosjektil

Det er viktig å ivareta sikkerheten til seg selv og andre. Bruk av tradisjonelle slaktemasker, samt rifle og pistol medfører unødvendig risiko for personer i nærheten. Dessuten er ikke effekten nødvendigvis god nok til større dyr. Kan ikke boltepistol brukes, anbefaler vi derfor hagle avfyrt 5-25 cm fra skallen. Skuddstedet er det samme som ved bruk av boltepistol. Avlvingen bør helst skje utendørs pga fare for rikosjetter. Stikking er ikke nødvendig.

Forsiktighetsregler

- Skytevåpen skal alltid håndteres med forsiktighet og av kyndige personer
- Våpenet skal alltid peke bort fra en selv og andre personer
- Både den som fikserer grisen og den som skyter skal stå foran grisen
- Fjern andre dyr i umiddelbar nærhet
- Skytevåpenet skal rengjøres etter bruk
- Skytevåpen og ammunisjon skal oppbevares tørt og forsvarlig
- Vær oppmerksom på at krampene som opptrer etter skyting kan være voldsomme. Sparkene kan være svært kraftige og kan påføre et menneske store skader

Obduksjon

Obduksjon av selvdøde eller avlivede dyr kan være et verdifullt supplement til undersøkelse av levende dyr. Ta kontakt med lokal veterinær eller Helsetjenesten for svin for nærmere informasjon.

Kadaverhåndtering

Det er i dag etablert gode henteordninger for kadaver for de fleste områder i landet. I påvente av kadaverbilen er det viktig å dekke til kadaveret godt slik at ikke andre dyr og fugler kommer til, eller at det er til sjenanse for folk. Ved henting av kadaver skal kadaverbilen ikke inn på gårdsplassen. Dette er for å beskytte din egen besetning mot smitte.